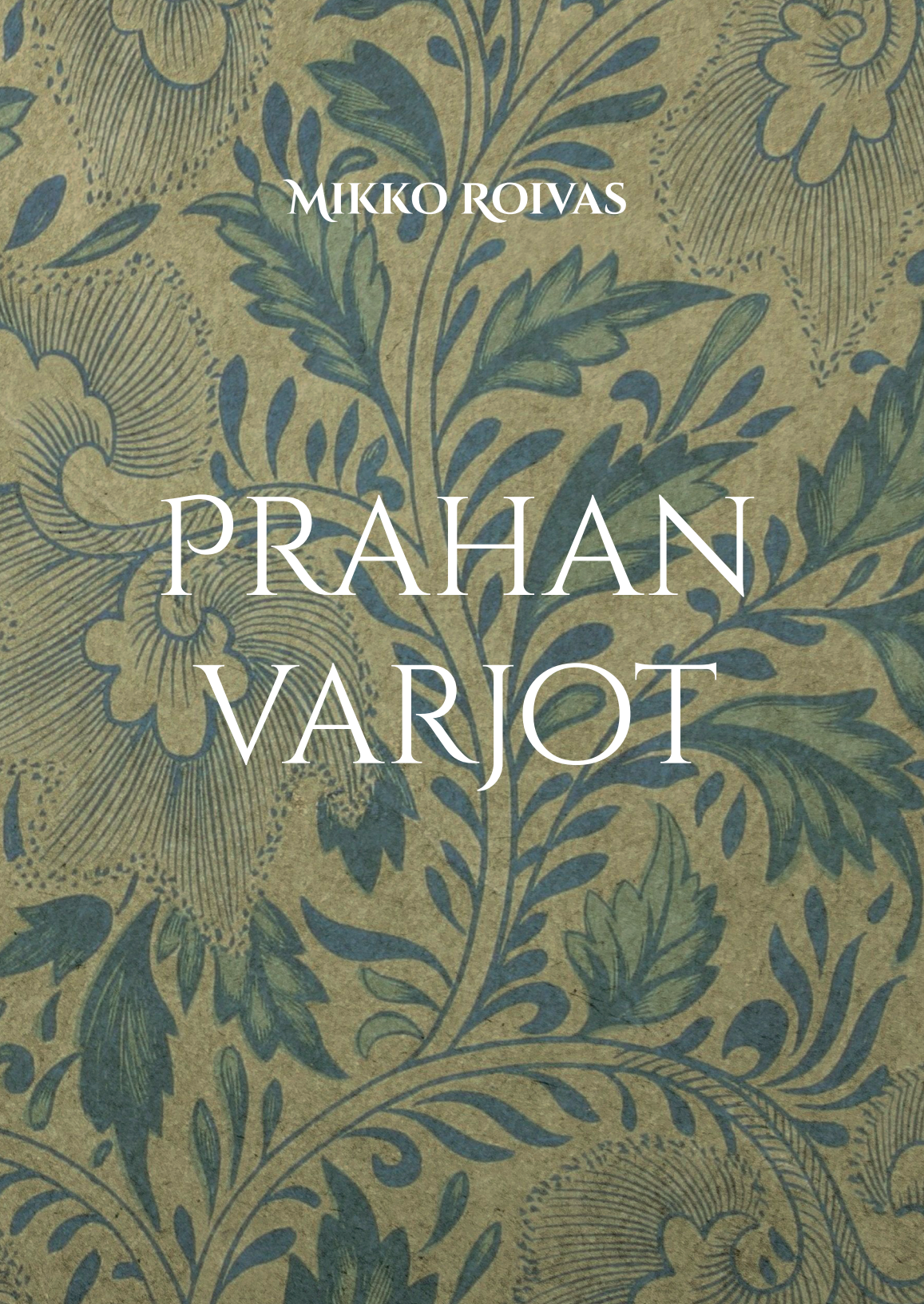

MIKKO ROIVAS

PRAHAN
VARJOT

Matkaan

Josef Mozer pakkasi vaatteitaan. Hän oli saanut viimeisen työpäivän ennen kuukauden kesälomaa valmiiksi, ja oli erityisen innokkaana mukavaan pikku lomaan. Hän oli aina halunnut matkustaa Tepliceen, joka oli tasavallan toiseksi suurin kylpyläkaupunki sitten Karlovy Varyn. Vaikka komisario oli niinkin pinttynyt uintia harrastava surkea sielu, hän halusi tuntea maaseudun rauhan. Hän kyllä voisi ajaa uimahalliin laina-autolla, jos hänen intonsa kävisi kovin sietämättömäksi ja jos hän halusi uida matkaa.

Komisario oli varannut mökin pieneltä kukkulalta. Mainoksessa mainittiin lupaavasti, että ihminen, joka oli valmis elämään kiireetöntä ja rauhallista elämää synkkien metsien kupeessa, oli mitä sopivin asiakas.

Vuokra ei ollut päättä huimaava, vaan komisario saattoi maksaa kuukauden maksun omilla vähäisillä säästöillään, jotka hän oli ansainnut kovalla työllä. Nyt kun hän oli maksanut koko kuukaudesta, hänen loman tarpeessa oleva mielensä oli rentoutunut siinä määrin, että asetteli pihassa laukkuja auton takakonttiin valtaisa hymynkare suupielissään.

Komisario oli toiveikas, sillä mökkiä vuokrasi muuan

vanha nainen, joka oli itse kirjoittanut pienen lehti-ilmoituksen. Tuossa tekstissä kerrottiin, että tulevan vuokralaisen oli hyvä olla joku nuorekas ja vapaa mies, sillä hänen sukunsa silmäteränä koko elämänsä elänyt tyttö kaipasi jo pikkuhiljaa aviomiehen.

Tyttö oli toden totta vailla miestä, vailla miehen kosketusta, vailla pitkiä keskusteluja ja vailla ruumiillista hegemoniaa. Tytön nimeä ei kerrottu, mutta vanha nainen oli tehnyt jo kylliksi.

Mozer – samalla kun kääntyi Teplicen suuntaan menevälle maantielle – yritti saada jonkinlaisen mielikuvan tuosta työstä. Koska tyttö oli syntynyt hopealusikka suussaan, tyttö saattoi olla kovinkin sinisilmäinen, eikä ollut kokenut todennäköisesti minkäänlaisia ulkopuolisia haasteita.

Asvaltti väräjäi, ja auton näytöstä komisario Mozer näki, että lämpöä oli lähes kolmekymmentä astetta. Kesä oli ollut historiallisen lämmin, jopa hiostavan kuuma.

Kun Mozer pysähtyi jaloittelemaan maantien varteen, pienelle pölyiselle levikkeelle, hän katsoi mainosta, jossa oli kuva tuosta mökistä. Kuva oli pieni, mutta siitä näki, että se oli metsän siimeksessä ja oli rakennettu vankasti hirrestä. Vanha nainen oli selvästi pitänyt hyvää huolta siitä, tai sitten hänellä

oli vain ollut tunnollisia vuokralaisia.

Ajatus tuosta työstä sai komisario Mozerin olemuksen havahtumaan. Hän oli eronnut vaimostaan, Janinasta, mutta koska oli ihastunut kuolinsyöntutkija Rebekka Hlavovaan, hän tunsu sekavia tunteita. Tilanne oli niin kiivasluonteinen, että komisario päätti unohtaa kummatkin.

Tyttö oli nimeltään Adriana. Hän oli kasvanut suhteellisen pitkäksi, jos piti mielessä, että hän oli tyttö. Hänellä oli pitkät, kullankäriset hiukset, joita hän piti poninhännällä. Kaiketi voinee mainita, että hän oli jopa viehättävä tai helposti mieleenjäädä. Hänen katseensa oli valpas, mutta hän oli kaikkien mittapuiden perusteella mielenlaadultaan hidas.

Adriana oli jäänyt orvoksi muutaman vuoden ikäisenä, kun hänen äitinsä ja isänsä ajaa kahauttivat Skodalla ulos tieltä. Mitään ei ollut tehtävissä, ja tytön tyllerö jäi orvoksi ja täysin isoäitinsä armolliseen huostaan. Vanhempien kuolema selvisi työlle vasta kuuden vanhana, jolloin hän päätti ikävöidä äitiä ja isää.

Isoäiti oli miettinyt usein, olisiko hänen oma elämänsä ollut helpompaa ilman Adrianaa, tai olisiko ollut parempi jättää tyttö yhteiskunnan riesaksi johonkin kasvatuslaitokseen, jossa tyttö olisi ollut vain jokin numero?

Mozer oli niinkin rohkea, että soitti kesken ajon tuolle mystiselle rouvalle, joka totteli nimeä Lenka. Jo silkan äänen kuuleminen sai Mozerin päättelemään, että tuo rouva oli lähempänä kuolemaa kuin elämää. Ääni kuulosti siltä kuin hänen kurkkunsa olisi ollut jotenkin kummallisesti tukossa.

”Tervehdys, Lenka”, komisario toivotti.

”Haloo, kuka siellä?” muori kysyi. Hänellä ei ollut hajuakaan, kuka häntä vaivasi.

”Täällä Mozer, Josef Mozer.”

”Voi, kuinka mukava kuulla teistä.”

”Minä soittelen siitä mökistä”, komisario sanoi.

”Niin, kyllä minä tiedän. Se on teitä varten siivottu ja on oikein mukava mökki. Minä tulen avaamaan teille oven ja annan avaimet”, muori sanoi.

”Se on hienoa. Minä ilmoitan lähempänä”, komisario virkkoi.

”Kuinka mukavaa”, sanoi muori enemmänkin itselleen kuin komisariolle.

Nyt kun Mozerilla oli jonkinlainen yhteys Lenkaan, hän saattoi ajatella uudelleen Adrianaa, joka alkoi muodostua hänen mielessään todelliseksi. Hän saattoi nähdä mielessään tuon nuoren naisen.

Mozerin loppumatka soljui kuumissa olosuhteissa. Hikikarpalot kostuttivat hänen kainalonsa, kun hän mietti, millainen tuo vanha rouva oli. Mozer ei tiennyt, että muori oli seitsenkymppinen, entinen hotellivirkailija, joka oli ostanut eläkepäivillään mökin vuokrattavaksi tietämättömille turisteille, joita Tepliceen saapui jonkin verran. Suurimmat syyt tulla tuohon surulliseen paikkaan olivat nuo muutamat kylpylät, jos Karlovy Vary oli tupaten täynnä.

Mökki oli siinä, missä navigaatiolaite sen osoitti olevan. Lenka ei ollut paikalla, ja Mozer sammutti autonsa mökin eteen pienelle hiekkakaistaleelle.

Paksut tammet piirittivät mökkiä, joka oli ensi silmäyksen perusteella vain hieman patinoitunut. Mozerin silmiin osui oitis punainen ulkorakennus, jossa ilmeisesti oli sauna ja klapivarasto.

Mozer soitti Lenkalle. Hänestä tuntui, että tuo rouva olisi kiitollinen, kun sai uuden vuokralaisen.

”Onko Lenka puhelimessa?” komisario tiedusteli.

”Voi, minähän se olen”, muori sanoi.

”Olen nyt mökin pihassa”, Mozer sanoi.

”Herttanen sentään! Minä tulen tuossa tuokiossa”, Lenka sanoi.

Mozer tunsi olonsa voimattomaksi. Hän päätti, että piipahtaisi avaimet saatuaan Teplicen keskustassa ostamassa ruokaa ja muutaman laatikon olutta. Hän ajatteli, että tekisi ruokaa joka päivä, sillä hänellä ei ollut liikaa rahaa. Niinpä hänellä ei ollut rahaa syödä useampia kertoja ulkona.

Hän odotti, että tuo nainen, joka oli miehen tarpeessa ja joka kuulosti salaperäiseltä, tulisi tuon muorin mukana katsastamaan, millaisen vaihtoehdon hänen isoäitinsä oli tällä kertaa saanut käsiinsä.

Laitakaupunki

Mozer oli kiitollinen siitä, ettei Lenka udellut mitenkään hänen ammatistaan, sillä hänestä tuntui, että se olisi ollut hänen etunsa vastaista. Jotkut vanhukset olivat olleet kitsaita ja epäluuloisia, kun olivat saaneet tietää siitä. Lisäksi useimmat ikäihmiset pelkäsivät kouristuksenomaisesti virkavaltaa.

Tästä huolimatta Mozer keksi, että oli tehnyt koko ikänsä varastomiehen töitä suuressa varastossa Prahan liepeillä. Se kuulosti juuri niin tylsältä kuin Mozer halusi. Toisaalta Mozer oli aina ollut surkea valehtelija. Se saa kelvata, ajatteli Mozer.

Lenka saapui paikalle uudenkarhealla katumaasturilla. Kun

hän nousi ulos sen ratista, Mozer näki, että vanha rouva ei varannut vasenta jalkaansa astuessaan, vaan hän linkutti komisarion eteen käsi ojossa.

”Kuinka mukava tavata”, rouva sanoi.

”Näin on, hyvää päivää”, komisario sanoi ja kätteli naista.

Lenka silmäili tarkoin komisariota. Hän tutki katseellaan tämän nilkoista otsaan, jossa poliisin hiussuortuvat olivat länässä hiestä märkänä. Vanha rouva näytti olevan tyytyväinen näkemäänsä, vaikka ei sitä mitenkään kommentoinut. Hänelle oli kelvannut vain se, että vuokra oli maksettu kokonaan. Muulla ei ollut vaivaa, joskin miehen tuli olla edes räkänokka, mutta ei tyhjännauraja, jollaisista Lenka oli elämänsä aikana saanut kokea.

”Lämpääkö mökki puulla?” komisario sanoi. Hänen joskus teini-ikäisenä kokemansa metsäretki, vaellus nousi pintaan, sillä hän ei ollut kummoinenkaan nuotion sytyttäjä.

”Kyllä, puita on tuossa vajassa varmasti vuodeksi saakka”, muori sanoi. ”Kaikin puolin te vastaatte minun toiveita vuokralaiselle.”

”Niin, olenhan maksanut koko summan”, komisario totesi rehellisesti. Tilanne sai komisarion hykertelemään ajatuksissaan.

”Tässä ovat avaimet mökkiin, saunaan ja klapivarastoon”, muori sanoi. Ennen kuin Lenka kiertyi autoonsa, hän mainitsi tähdellisesti, että tytön nimi oli Adriana, ja hän järjestäisi heille sokkotreffit Teplicen parhaassa ravintolassa.

Mozer kärsi sydämensä pohjasta yksinäisyydestä, johon oli tietämättään tai tietoisesti astumassa. Hän noukki takakontista laukkunsa, jotka oli perinyt isäukoltaan, joka oli sittemmin ostanut tyylikkäämmät laukut, ja kantoi ne mökkiin, joka oli suurehko. Sisällä tuoksui sitruunantuoksuinen saippua, jolla tuo suurehko tupa oli pesty.

Takka oli koko tuvan hallitsevin piirre. Keittiököneron tapainen tila oli kulman takana, jonka seinää pitkin tie jatkoi toiseen makuuhuoneeseen. Toisella seinällä oli vielä yksi makuuhuone, johon kuljettiin varsinaisen tuvan kautta. Keskellä tupaa virkaa teki suuren suuri ruokapöytä, joka oli massiivista pyökkiä. Sen ympärille mahtui kepoisasti kahdeksan ihmistä.

Mozer heitti laukkunsa siihen makuuhuoneeseen, joka oli seinänaapurina keittiölle. Hän ei tehnyt vielä tulta takkaan, koska hänen piti käydä ostoksilla keskustassa. Hänen liikkeensä olivat verkkaisia kuin mustavalkoisessa elokuvassa, eikä hän saanut pois ajatuksistaan Lenkan sanoja, että hänellä

oli edessään sokkotreffit.

Vielä ennen kuin poistui autoonsa, hän näki pienen kartan, joka lojui pölyisenä oven pielessä pienellä pöydällä. Se oli jäänyt pyyhkimättä, mutta kukapa ei tekisi virheitä, ajatteli Mozer.

Aurinko laski tammien taakse, mutta se ei saanut Mozeria luopumaan toivosta. Tuosta toivosta, joka kumpusi mielihalujen ja unelmien mahdollisuuksien voimasta suoraan sydämeen. Mozer ajoi hiljaa, koska tuo kuoppainen tienpahainen tuntui karmeammalta kuin toiseen suuntaan, eikä hän ollut varma, mihin hänen tuli ajaa. Niin monet tiet näyttivät johtavan metsän siimekseen ja niin monet jonnekin tietämättömiin.

Keskusta oli hiljainen. Vain muutamia maalaisia kuljeskeli noilla lähes autioilla kaduilla, ja Mozer pysäköi autonsa erään kaupan eteen. Hän osti kaksi laatikkoa olutta, pihvilihaa ja salaattiaineksia. Koska hän tunsi olonsa tukalaksi, hän osti myös kolme askia tupakkaa.

Hän yritti katsella, näkisikö tuon parhaan ravintolan, jossa hän tulisi tapaamaan Adrianan, mutta ne paikat, jotka hän näki noin äkkiseltään, vaikuttivat olevan kovin nuhjuisia ja likaisia jo silkan ulkonäkönsä puitteissa ikään kuin hän olisi tullut

jonnekin slummiin, jossa väkivalta ja rikokset vallitsivat elon peliä. Eikä tuota ajatusta vähentänyt edes se, että muutamat alkoholia kovasti nauttineet paikalliset polttelivat edustalla tupakkaa ja sikaria. Jossakin kaksi äitiä oli tavannut, ja he työnsivät yksissä tuumin lastenrattaita kohti ruokakauppaa.

Mozer teki kaupan hyllyjen väleissä kiertäessään päätöksen, että suostuisi sokkotreffeille, vaikka sen peruminen ei tullut kuuloonkaan, kuten Lenka niin väkevästi oli ilmoittanut. Näissä tuumin komisario teki ostoksensa, maksoi ne käteisellä (hän oli nostanut käteistä, koska pelkäsi, että kortti ei jostain syystä toimisi) ja kantoi tarvikkeet autoon.

Adrianasta

Adriana oli epäileväinen, mutta odotti kovasti tapaavansa prahalaisen varastomiehen ravintola Starissa. Hän mietti, kuinka pukeutuisi ja mitä ajatuksia tuolle mystiselle miehelle siitä kihoaisi. Hän ei tahtonut, että mies tekisi vääriä päätelmiä, ja hän päätti pukea yllensä muodin mukaisesti kuntosalitrikoot. Vaikka hän oli hitaanolainen kaikin tavoin, hän halusi olla muodinmukainen. Mutta mitkään vaatteet eivät voineet peittää sitä, että hänen samea ruskea katseensa herätti oitis

epätoivottuja vaikutuksia. Hänen katseensa oli viipyilevä ja jotenkin kummallisesti lasittunut. Näin ollen vastaanottaja päätteli väistämättä, että tuon tytön päässä ei liikkunut kerta kaikkiaan yhtään mitään.

Adriana pelkäsi eniten sitä, että tuo Josef Mozer -niminen, todennäköisesti ruumiillisesti virittynyt perverssi, tuomitsisi hänet, koska hän ei ollut valmistunut miksikään missään opinahjossa peruskoulun jälkeen. Hän oli itkenyt Lenkan rintakehää vasten ja valittanut sydäntäriistävällä äänenpainolla, että oli häpeäksi koko pienelle suvulle. Hän ei saisi koskaan hyvää ammattia, mutta hän olikin ainut, joka niin ajatteli, koska hänen läheiset pitivät häntä vammaisena ja oli hyvä jo sekin, että tyttö joskus saattaisi asua omillaan, saati sitten tekisi työtä.

Adriana oli asunut Lenkan luona kuvottavan pitkän ajan, eikä hän ollut valmis muuttamaan omaan asuntoon edes ajatuksen tasolla. Hän oli säästänyt valtion tukia niin, että hänellä olisi ollut varaa maksaa takuuvuokra, mutta Lenkan pettymykseksi hän ei halunnut pois. Lenka oli luovuttanut, mutta toivoi salaa, että tyttö rakastuisi ja jotenkin kummallisesti parantuisi ja muuttaisi omaan elämänsä.

Adriana ei ollut märkäkorva seurustelun suhteen. Hän oli jakanut repaleisen nuoruutensa erään sveitsiläisen pojan

kanssa. Dietmar oli hänen nimensä, ja hän oli saanut Adrianan antautumaan ruumiilliseen kanssakäymiseen Lenkan omalla lääketieteellisesti suunnitellussa sängyssä. Tässä vaiheessa on selvää, että Adrianasta voi käyttää mainintaa tyttö, sillä hän toden totta oli jäänyt jumiin siihen vaiheeseen, jossa hänen teini-ikänsä päättyi.

Sveitsiläinen pojankloppi ei omien sanojensa mukaan käyttänyt hyväksi Adrianaa, niinkin herkässä asiassa kuin seksuaalisuudessa, mutta jokainen ajatteleva ihmisenraukka oli sitä mieltä, että Dietmar oli säälimätön raakalainen, joka hyvästeltiin hymyssä suin, kun tämän työharjoittelu ravintola Starissa päättyi.

Adriana oli ollut tuolloin juuri ja juuri täysi-ikäinen, kahdeksantoista, ja jo tuossa huojuvassa varttumisen tilassa hän oli juoruakkain mukaan kärsinyt lyhyessä elämässään enemmän kuin useat aikuiset konsanaan.

Näin ollen ihmiset keskustassa olivat kovasti sitä mieltä, että tytön varttumista oli jopa viihteellisesti palkitsevaa seurata. Adriana oli tiennyt tämän, ja sen tähden hän oli pysyvästi masentunut, ja tunsu olonsa kuin haaksirikkoiseksi laivaksi, jonka piti olla uppoamaton. No, tuo laiva hänen mielessään ruokki hänen itsesoimailuaan sitä mukaa, kun hän joka päivä

sai kuulla pilkan kiperiä sanoja. Ainoa kunnioittava fakta oli kuitenkin se, että tyttöparka ei ollut enää ruumiillisesti neitsyt. Tuo sveitsiläinen miehenalku oli ollut tytön elämän suurin vaikuttaja, eikä tämä tulisi koskaan unohtamaan sitä.

Adriana ei tiennyt tuon taivaallista rakkaudesta, saati siitä pitkämielisyydestä, jota vaaditaan parisuhteen hoidossa. Ensimmäinen – ja myös viimeinen – kerta, kun hän oli avautunut Lenkalle rakkaudesta, tapahtui eräänä iltana talvella, kun ulkona pakkanen paukkui ja hanki narisi.

”Dietmar oli paha”, tyttö oli sanonut isoäidilleen. Kyynelet virtasivat hänen poskilleen ja hän painoi kasvot käsiinsä.

”Minä olin jo alkuun sitä mieltä, että häntä kiehtoivat vain se, että hänen onnistui hurmata ja vietellä sinut”, Lenka oli sanonut. Hän oli istunut tytön viereen ja sulkenut hänet syliinsä.

”Mutta hän sanoi, että hän rakasti minua”, Adriana jatkoi yhä nyhykien. Hänen sielunsa oli juuri ryöstetty ja nakattu roskakoriin.

Lenka oli neuvoton. Tyttö tarvitsi selvästi selkärankaista miestä, joka saattoi rakastua tyttöön oikeasti. Mahdollisesti kyseeseen voisi tulla mies, joka olisi jonkin verran kokenut elon synkässä pelissä. Mutta Adriana vaistosi vanhan naisen

mystisen olemuksen kertovan jotakin, josta tämä ei kuitenkaan voinut kertoa. Ikään kuin hänellä olisi ollut jokin salaisuus. Mitä kummaa hänen varaaitinsa oli tekemäisillään?

Mozerin tauti

Josef Mozer oli uupunut. Tuon synkän metsikön alkusijoilla rehottavan lomaparaatiisin sopivuus hänelle ei auttanut, vaan hän vajosi muutaman kuumen päivän aikana sellaiseen suohon, että hänen oli vaikea nousta sängystä. Hän oirehti niin selvästi, että Lenka huolestui, ja siirsi noita vuosikymmenen sokkotreffejä. Ei ollut ihmisenlapselle hyväksi kokea tuollaisia musertavia ajatuksia ja oloja. Itse komisario oli neuvoton, eikä hänellä ollut aavistustakaan, miksi hän noin lamaantui. Kaikki tuntui paiskautuvan hänen tietoisuuteensa kuin ensi kertaa.

”Olen nyt kyllä huolestunut”, ilmaisi Lenka, joka oli tullut auttamaan masentunutta komisariota.

”En jaksa edes puhua”, sanoi herra Mozer. Ääni tuli yläkeuhkoista, ja se kuulosti siltä kuin raitiovaunu olisi kirskunut kiskoja pitkin.

”Sinun pitää tulla minun luokseni. Tarkoitan minun ja Adrianan luokse”, Lenka sanoi.

”Tuskin.”

Lenka oli ottanut mukaansa kuumemittarin ja pienen pyyhkeen, jonka taitteli ja täytti jääpaloilla. Mozer makasi tuvan kolmen paikan sohvalla pitkällään. Hänen verryttelypukunsa oli likaantunut ja oli järisyttävän sotkuinen.

Vanha nainen nosti varovasti komisarion kättä, sillä hän pelkäsi rikkovansa sen. Niin hauraaksi se oli muuttunut.

”Katsotaanpa, onko teissä kuumetta”, Lenka sanoi ja asetteli mittarin miehen kainaloon.

Mozerin tajunta oli kuin meren syysmyrsky. Tuon häilyvän onnettomuuden tunteen lisäksi komisariosta tuntui, että hänellä oli joko keuhkokuume tai sitten hän oli kuolemassa. Hän toivoi, että kyseessä olisi noista se ensimmäinen. Mozer tajusi ajattelevansa ja olevansa huolissaan, milloin hänen olemassaolonsa parantuisi, mutta tuo Lenkan katse, joka pureutui kirkkaana suoraan hänen sydämeensä, sai hänet pelkäämään pahinta. Hän ei ollut liikkunut tuolta sohvalta pariin päivään, eikä hän ollut varma, kantaisivatko hänen jalkansa. Entä hänen treffinsä Adrianan kanssa?

”Ei teillä kyllä kuumetta ole”, vanha nainen totesi miehelle, joka makasi sottaissa verkkareissa ja joka siristeli silmiään sen näköisenä kuin hän olisi juuri herännyt syvästä unesta.

”Mikä minua sitten vaivaa?” komisario kysyi.

”Minä tiedän”, Lenka sanoi ja tuuppasi ryppyisellä nyrkillä toista olkapäähän. ”Te pelkäätte Adrianaa ja hänen kohtaamistaan niin valtavasti, että olette sairastunut.”

”Ei yksi tytönhempukka minua pelota. Olen varmasti syönyt jotakin pilaantunutta”, komisario virkkoi ja heilutteli käsiään, jotta olisi saanut niihin tuntoaistin takaisin. Hän ei ollut liikkunut päiväkausiin käytännössä laisinkaan.

Vanha nainen ei ottanut lähteäkseen, eikä Mozer raaskinut ajaa tätä tiehensä. Hän tiesi sisällä itsessään, että hän kyllä tuosta tokenisi. Komisario näki, että tuo vanhan naisen huoli sai tämän hengittämään tuskaisan näköisesti. Hän ei ilmiselvästi selvinnyt tilanteesta.

”Jos te olette tuollainen vielä huomenna, niin soitan tänne kunnanlääkäriin”, Lenka sanoi.

Mozer pelkäsi lääkäreitä, mutta suostui kuitenkin vanhan naisen suunnitelmiin. Oli vain hänen omaksi hyväkseen, että hän voisi nousta sohvan uumenista ja tehdä jotakin kehittävää. Koska tuo varastomies oli tullut paikkakunnalle lomailemaan, vanha nainen oli huolestunut. Tuo oli huono-onninen matkailija, joka tuli kovasti sykkivästä Prahasta ja joka tietävästi ei tehnyt elämässään mitään muuta kuin työtä.

Viikatemiehen kosketuksesta tuttu komisario Josef Mozer seuraa haluaan muuttaa lomaksi pieneen Tepliceen tietämättä, että tuona kuumana kesänä hän rakastuisi kirjoittamiseen.

Kun komisariolle selvenee, että hänestä tulee vielä kirjailija, hän palaa kotikaupunkiinsa Prahaan, ottaa vuoden sapattivapaan vain tajuten, että hän saa potkut.

Samoihin aikoihin komisario sotkeutuu nuoren Karelin, Adrianan ja kirjailija Robert Visekin värikkääseen elämään.

BoD

9 789528 062219